

YTTRANDE
2025-06-11Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se och u.uh.remissvar@regeringskansliet.se

U2025/00722

Yttrande angående betänkande av Utredningen om en översyn av socionomexamen: *En socionomutbildning i tiden* (SOU 2025:27)

Inledning

Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime (nedan GAPF) tackar för möjligheten att yttra sig över betänkandet *En socionomutbildning i tiden* (SOU 2025:27). GAPF är en ideell förening som är politisk och religiöst obunden och som kämpar mot hedersrelaterat våld och förtryck. Organisationen grundades år 2001 och vänder sig till alla som är berörda av hedersrelaterat våld och förtryck. GAPF bedriver en nationell stödjour som riktar sig till hedersvåldsutsatta, anhöriga och yrkesverksamma. GAPF genomför även utbildningsinsatser och opinionsbildande aktiviteter över hela landet för att förebygga och skapa ökad förståelse kring hedersrelaterade frågor.

Nedan redovisas GAPF:s ställningstagande till *utvalda* delar i betänkandet. GAPF:s ställningstaganden är avgränsade till de delar som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanfattade synpunkter

GAPF tillstyrker utredningens förslag. GAPF vill särskilt betona vikten av att förslagen bedöms leda till en mer likvärdig socionomutbildning oavsett vilket lärosäte den ges vid samt att kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck läggs till i examensordningen för studenter. GAPF välkomnar särskilt att utredningen skriver att det behövs specifik kunskap och särskilda rutiner när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. GAPF vill understryka att det medför allvarliga risker för de utsatta när yrkesverksamma saknar kunskap om hedersvåld och/eller tillämpar arbetssätt och rutiner som är avsedda för situationer med våld i nära relation. GAPF:s ställningstaganden motiveras nedan.

Kapitel 1 – Författningsförslag

GAPF hoppas att en ökad likvärdighet mellan lärosätena också bidrar till mer enhetlig kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. GAPF vill särskilt framhålla att utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck bör renodlas och inte inkluderas i begreppet våld i nära relationer. Detta för att undvika att hedersvåldets specifika särdrag osynliggörs. När ärenden gällande hedersrelaterat våld hanteras enligt samma rutiner och arbetssätt som våld i nära relation blir det brister i handläggningen som många gånger leder till ökad risk för de utsatta. Särskild utbildning om hedersrelaterat våld kan motverka detta. Se också kommenterarna till kapitel fyra.

Kapitel 4 – socionomers arbete – och utmaningar i socionomers arbete

Utredningen nämner de så kallade LVU-kampanjerna och framhåller att en risk med dessa är att socialarbetare på grund av rädsla att bli kallade för rasister undviker att agera för att skydda barn. Utredningen menar att detta visar på behovet av relevant utbildning, kunskap och kompetens om hur man möter utsatta människor om de kommer från andra kulturer där tilliten till och förtroendet för myndigheter är svag eller saknas¹. GAPF instämmer i detta men vill också framhålla att det inte är desinformationskampanjer ensamma som leder till att socialarbetare inte agerar på oro för barn. Det är även oroande vanligt att handläggare eller chefer anser att det är att stigmatisera, peka ut eller diskriminera människor om man pratar om hedersrelaterat våld. De väljer då att i stället använda begreppet våld i nära relationer och de rutiner som är framtagna för den våldsformen. GAPF:s erfarenhet är att detta kulturrelativistiska förhållningssätt har fått stor spridning och medfört allvarliga konsekvenser för personer utsatta för hedersvåld. GAPF har även erfarenheter av att myndighetspersoner själva är en del av hederskulturen vilket gör att de i sitt arbete värnar den i stället för att följa svenska lagar, regler och riktlinjer. Detta är något som både skadar förtroendet för svenska myndigheter samtidigt som det får förödande konsekvenser för personer utsatta för hedersvåld.

GAPF:s stödverksamhet kommer i kontakt med många ärenden där myndigheternas handläggning brister för att det saknas kompetens, vilja och/eller mod att hantera ärenden gällande hedersvåld. Det kan handla om att man inte inleder utredningar trots att uppgifter om hedersförtryck finns, att man inte omhändertar barn trots allvarlig utsatthet, att man inte tillämpar lagen om utreseförbud, att man informerar föräldrar om inkomna orosanmälningar utan att först bedöma riskerna för barnet med en sådan åtgärd eller att man initierar olika typer av familjearbeten trots kännedom om hedersförtrycket i familjen. GAPF vill också belysa att kunskapen om hedersvåld måste öka även på skyddade boenden, som också är en arbetsplats för socionomer. GAPF:s stödverksamhet har erfarenhet både av att personer placerade på skyddade boenden kontaktar GAPF för att få prata om sin utsatthet och personal som vill få råd i hur de ska ge stöd till sina klienter.

4.3.4 Hedersrelaterat våld och förtryck

GAPF ställer sig bakom utredningens beskrivning av att kunskaperna om hedersrelaterat våld och förtryck behöver öka bland yrkesverksamma. GAPF välkomnar att utredningen tydligt skriver att det behövs specifik kunskap och särskilda rutiner gällande hedersvåld. Konsekvenserna när detta saknas har beskrivits ovan.

Kapitel 6 – Utredningens förslag och överväganden samt konsekvenser av utredningens förslag

6.1 Aktuella samhällsutmaningar

Utredningen föreslår förändringar i examensordningen. En av dessa förändringar är att studenten ska visa på kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck:

visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, samt om hedersrelaterat våld och förtryck

GAPF tillstyrker detta förslag och menar att det synliggör behovet av kunskap om hedersvåld samt markerar att hedersvåldet inte ska inkluderas i kunskap om mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer. Kunskap om hedersvåld kräver en separat utbildning.

6.2 Arbetssätt och samverkan

GAPF ser positivt på de förslag till ändringar i examensförordningen som gäller arbetssätt och samverkan. Ett av dessa förslag är av särskild vikt när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck och det är att studenten ska

visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Hedersrelaterat våld och förtryck är en omdebatterad fråga, även inom akademien och forskningen. Det är därför av stor vikt att information kritiskt granskas innan den tillämpas. GAPF vill också framhålla värdet av att även ta del av information och erfarenheter från organisationer som i sin praktiska verksamhet möter personer som är utsatta för hedersrelaterat våld.

6.3. Utbildning i juridik

GAPF vill betona att kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck behövs även inom andra områden och särskilt inom det juridiska. Kunskapen om lagen om utreseförbud måste öka. Kunskapen om hur och när LVU-lagstiftningen kan tillämpas när det gäller hedersvåld behöver också öka.

Föredragande för detta remissvar har varit,

Sara Mohammad
Ordförande och verksamhetschef
Riksorganisationen GAPF – Glöm Aldrig Pela och Fadime